

Auteur

Het moet eind jaren zeventig van de vorige eeuw zijn geweest, dat ik voor het eerst in aanraking kwam met kleipijpen. De locatie was de Bovenkerkerweg te Amstelveen waar nabij de oude tol diverse 17de eeuwse en met name 18de eeuwse scherven werden aangetroffen. De onderlinge verschillen tussen de merken op de kleipijpen en met name de scherf van een geheel versierde exemplaar¹, bleken een dusdanige aantrekkingskracht te hebben dat deze de aanleiding vormden voor mijn huidige collectie. Nadat het merendeel van de kleipijpen op de Bovenkerkerweg was opgeraapt werd de aandacht gevestigd op omliggende weilanden. Al snel bleek dat de inhoud van beerputten als mest over weilanden was verspreid. Op deze manier werd in een relatief kort tijdbestek een representatieve studiecollectie opgebouwd van kleipijpen waaruit in Amsterdam een omgeving was gerookt.

Afbeelding 1. De Bovenkerkerweg rondom het jaar 1900 met links achter de locatie waar de eerste kleipijpen werden aangetroffen.

De kennis omtrent kleipijpen werd met name gehaald uit monografie nummer 3 van de Archeologische Werkgemeenschap Nederland (AWN) welke is geschreven door F.H.W. Friederich². In de loop van de tijd kwam ik via een AWN lid in contact met de Pijpelogische Kring Nederland (PKN). Dit is een vereniging die zich bezig houdt met de studie van kleipijpen en de bijbehorende kleipijpenindustrie.

Door het onderzoek dat door de leden van de PKN (www.tabakspijp.nl) is uitgevoerd, bleek al snel dat de resultaten van Friederich niet universeel toepasbaar waren. Daarnaast werden in de loop van de tijd vele nieuwe productiecentra bekend. Het resultaat hiervan is dat de AWN monografie van Friederich heden ten dage sterk verouderd is.

Afbeelding 2: Artikel over de auteur in De Gelderlander van 2 maart 2009

Het laatste decennium is de aandacht verplaatst naar het onderzoeken van gesloten vondstcomplexen. Hiervoor is gebruik gemaakt van collecties van archeologische diensten van de gemeenten Amsterdam, Apeldoorn, Deventer, Doesburg, Dordrecht, Gorinchem, Hasselt (Overijssel), Hoorn, Kaapstad (Zuid-Afrika), Nijmegen, Rotterdam, San Sebastiaan (Spanje), Utrecht, Vlaardingen, Zutphen en Zwolle. Tevens zijn vondstcomplexen onderzocht van het Vlaams Instituut voor het

¹ Op de kleipijp staat een afbeelding van de stadhoudelijke familie en leeuw welke rondom het jaar 1750 in Gouda moet zijn geproduceerd.

² [FRI 1975a]

Onroerend Erfgoed (VIOE), BATO in Tiel, Stichting Archeologie en Monument in Emmen, provincie Overijssel en van de AWN afdelingen 5 (Amsterdam e.o.), 13 (Naerdincklant), 15 (West- en midden Betuwe en Bommelerwaard) en 18 (Zuid-Salland - IJsselstreek - Oost-Veluwezooim). Voor de resultaten van deze en andere onderzoeken zie de literatuur.

Daarnaast is veel steun ondervonden van de volgende particuliere verzamelaars (in alfabetische volgorde): Peter Bakker, Louis Bracco Gartner, Pieter de Breuk, Jos Engelen, Theo Gerritsen, Michel Hendriksen, Ferdi Hogerbrug, Aad Kleijweg, Mario Kolk, Ewout Korpershoek, Han van Leeuwen, Rene Lute, Freek Mayenburg, Hans van der Meulen, Henk van Oostveen, Dick Pons, Arthur Schellingerhoud, Lia Schouten, Piet Smiesing, Ruud Stam en Fred Tijnstra.

Literatuur

[FRI_1975a] Friederich, F.H.W., 1975. Pijpelogie, vorm, versiering en datering van de Hollandse kleipijp. Voorburg.

Revisie overzicht

Versie	Wijziging
1.0	Initiële versie
1.1	Foto auteur bijgewerkt. Archeologische diensten / werkgroepen waar kleipijpenonderzoek voor is uitgevoerd bijgewerkt. Lijst met particuliere verzamelaars die bijdragen hebben geleverd aan de website, toegevoegd.
1.2	Recente onderzoeken toegevoegd aan lijst met uitgevoerde werkzaamheden.
1.3	Afbeelding 2 toegevoegd.
1.4	Gemeenten Hoorn en Gorinchem toegevoegd.

Literatuur

[FRI_1975a] Friederich, F.H.W., 1975. Pijpelogie, vorm, versiering en datering van de Hollandse kleipijp. Voorburg.